

PHÁP LUẬT VỀ CHUYỂN ĐỔI GIỚI TÍNH TẠI HÀ LAN VÀ MỘT SỐ KINH NGHIỆM CHO VIỆT NAM

Đặng Ngân Hà - Trần Thị Loan

*(Học viên thạc sĩ chuyên ngành Luật nhân quyền,
Khoa Luật ĐHQG Hà Nội)*

Dẫn nhập

Hiến pháp Hà Lan ghi nhận: “Tất cả mọi người ở Hà Lan đều được đối xử bình đẳng trong những hoàn cảnh như nhau. Phân biệt đối xử dựa trên cơ sở tôn giáo, tín ngưỡng, quan điểm chính trị, chủng tộc, giới tính hay vì bất kỳ lý do nào khác là không được phép”.¹ Như vậy, những hành vi kỳ thị, biệt đối xử với một người chỉ vì họ có xu hướng tính dục và bản dạng giới khác biệt là không phù hợp với Hiến pháp – văn bản có hiệu lực pháp lý cao nhất tại Hà Lan.

Là một trong những quốc gia sớm thông qua luật cho phép chuyển đổi giới tính ở Châu Âu và trên thế giới, quyền chuyển đổi giới tính hợp pháp hóa trong Bộ luật Dân sự năm 1985 thể hiện cái nhìn cởi mở của Hà Lan đối với vấn đề về người chuyển giới - những người tự xác nhận giới tính của mình khác với giới tính khi sinh ra. Pháp luật của quốc gia này thừa nhận quyền của người chuyển giới được thay đổi giới tính của họ bằng cách cho phép được quyền thay đổi giới tính trên giấy khai sinh. Tuy nhiên, trong quá trình thực thi, các quy định này đã gặp phải sự phản đối bởi những quy định về điều kiện chuyển đổi giới tính đã vi phạm quyền con người của người chuyển giới. Theo đó, việc thực hiện các can thiệp y tế trước khi yêu cầu chuyển đổi giới tính đã vi phạm đến quyền tự làm chủ và toàn vẹn thân thể của những người này. Vì vậy, những quy định này đã được sửa đổi trong Bộ luật Dân sự 2013.

1. Nhu cầu cần phải sửa đổi pháp luật về chuyển đổi giới tính tại Hà Lan

Hạn chế của quy định về chuyển đổi giới tính trong Bộ Luật Dân sự 1985:

Pháp luật Hà Lan trước đây cho phép người chuyển giới được thay đổi giới tính của họ trên các giấy tờ tùy thân với điều kiện họ đã trải qua điều trị hormones và phẫu thuật chuyển giới, và đã thay đổi hoàn toàn về mặt thể chất. Những điều kiện này, được quy định tại Điều 1:28 Bộ luật Dân sự Hà Lan 1985,² khiến những người chuyển giới phải chấp nhận giới tính trên giấy tờ tùy thân không đúng với giới tính họ mong muốn, gây ra những tác động tiêu cực đến cuộc sống hằng ngày của họ, phủ

¹ Xem: <https://www.government.nl/documents/regulations/2012/10/18/the-constitution-of-the-kingdom-of-the-netherlands-2008>, truy cập ngày 30/11/2016.

² H. C. S. Warendorf, R. L. Thomas (M.A.), Ian Sumner, *The Civil Code of the Netherlands*, Kluwer Law International, *Netherlands*, 2009, Article 28, Book 1, page 27.